

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

аспіранта Берези Івана Володимировича на тему:
«Управління розвитком підприємств транспортного будівництва
АТ «Укрзалізниця»,
що подана на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 051 «Економіка»

Дисертаційна робота Берези Івана Володимировича на тему: «Управління розвитком підприємств транспортного будівництва АТ «Укрзалізниця» виконана на кафедрі «Економіки та менеджменту» факультету «Управління енергетичними та економічними процесами» Українського державного університету науки і технологій, подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка». Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Українського державного університету науки і технологій (протокол № 2 від 06 грудня 2021 року).

1. Ступінь актуальності теми дисертації та її зв'язок з планами наукових робіт університету

Нестабільний розвиток залізничного транспорту України значно сповільнює прогрес всієї національної економіки. З цієї причини важливо реалізувати інфраструктурні проекти, які спрямовані на усунення проблем та покращення транспортної мережі.

Оскільки економічні та організаційно-правові умови змінюються, необхідність залучення інвестицій в будівництво та відновлення об'єктів транспортної інфраструктури вимагає вирішення сучасних завдань стосовно економіки транспортного будівництва, управління витратами та кошторисного нормування.

Транспортне будівництво є унікальним видом діяльності, оскільки має свою кінцеву матеріальну продукцію. Для якісного виконання цієї функції необхідно постійно моніторити, оптимізувати та оцінювати економічну ефективність кожного елемента та інфраструктурного комплексу в цілому.

Сучасні проблеми подальшого розвитку підприємств транспортного будівництва потребують детального дослідження та вирішення. Потрібно вдосконалювати теоретичні дослідження та розробляти нові методики для ефективного організаційно-економічного управління розвитком транспортної інфраструктури в ординарних та кризових умовах.

Тому задача визначення ефективної стратегії управління розвитком підприємств транспортного будівництва АТ «Укрзалізниця» є важливою та актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Наукове дослідження виконано згідно з планами науково-дослідницьких робіт Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна спільно з Інститутом проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України: «Розробка методичних основ розвитку підприємств транспортного будівництва» (здобувачем досліджено структуру витрат підприємств з будівництва та відтворення об'єктів транспортної інфраструктури), 2016-2017 рр. (номер держ. реєстр. 0117U004940); «Розробка моделі управління ефективністю транспортного будівництва» (в якій автором проаналізовано чинники ефективності функціонування підприємств з будівництва, ремонту та обслуговування об'єктів транспортної інфраструктури в умовах реформування), 2017р. (номер держ. реєстр. 0117U004941); Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України: «Розробка теоретико-методологічних положень з підвищення ефективності функціонування підприємств транспортного будівництва» (в якій автором досліджено теоретичні основи ефективності транспортного будівництва), 2017р.

Під час виконання вказаних досліджень дисертант виступав у якості виконавця і співавтора звітів з науково-дослідної роботи.

2. Наукова новизна, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Наукова новизна одержаних результатів. Розроблені у процесі дослідження наукові положення полягають у наступному:

удосконалено:

- методичні підходи до формування стратегії відтворення основних засобів залізниць, що на відміну від існуючих включає: стратегічне планування, принципи, нові етапи та економіко-математичну модель визначення обсягу відтворювальної діяльності на перспективу, що дозволить максимізувати їх доходність та мінімізувати витрати на їх функціонування.

- теоретичні підходи до управління економічною діяльністю транспортного будівництва, в яких на відміну від існуючих встановлюється пріоритетність управління доходами перед управлінням витратами та застосовується цілеорієнтоване управління результативністю, що передбачає цілеспрямований вплив суб'єкта управління за допомогою застосування спеціальних інструментів на прибутковість кожного виду відтворювальної діяльності з метою максимізації використання виробничих потужностей.

- методичні підходи до операційного аналізу витрат, якій базується на нелінійних залежностях витрат, прибутку будівельних організацій від відтворювальної діяльності об'єктів транспортної інфраструктури, що дозволяє знайти оптимальне співвідношення «результати-витрати», відповідно до якого обґрунтовуються рішення щодо доцільності реалізації відтворювальної діяльності.

- методичні основи раціонального скорочення будівельного лагу при утриманні та будівництві інфраструктурних об'єктів на основі зіставлення потенціалу транспортного будівництва та прогнозованої вартості заємних коштів.

- концептуальні засади економічного механізму управління транспортним будівництвом: особливостей організації їх виробничої діяльності, побудови економічних відносин з іншими суб'єктами філій залізниці та клієнтурою в процесі реалізації основної діяльності з метою дотримання умов економічно ефективного функціонування та розвитку;

набули подальшого розвитку:

- методичні підходи до встановлення граничного рівня існування підприємства транспортної інфраструктури, виходячи з граничного рівня витрат на забезпечення заданого рівня інтенсивності експлуатаційної діяльності на

залізничних дільницях та особливостей прояву об'єктивних законів економіки в процесі відтворювальної діяльності.

- економічний інструментарій обґрунтування відтворювальної діяльності, що дозволить оптимізувати будівельний лаг та суму витрат транспортного будівництва шляхом застосування економіко-математичного моделювання.

- методичні підходи до визначення ефективності системи управління відтворювальною діяльністю об'єктів транспортної інфраструктури на основі показників оцінки ефективності виконання окремих функцій транспортного будівництва за рахунок розробки узагальнюючого показника для проведення комплексної оцінки ефективності процесів управління відтворенням основних засобів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у використанні результатів дослідження для створення ефективних систем управління транспортним будівництвом та формування ефективних механізмів реалізації програм розвитку транспортного будівництва в нових умовах гармонізації законодавчої бази діяльності залізничного транспорту України зі стандартами та директивами міжнародних транспортних структур.

Методика прогнозування потреби у роботі підприємств транспортного будівництва на основі дослідження залежності витрат на утримання об'єктів колійної інфраструктури від обсягу перевезень і вимірників роботи; математична модель оптимізації впливу основних факторів на економічну ефективність реалізації інфраструктурного проекту та функціонування підприємства транспортного будівництва впроваджено у виробничу діяльність структурного підрозділу Служби організації та проведення закупівель регіональної філії «Придніпровська залізниця» АТ «Укрзалізниця» (акт №11 від 10.03.2023 р). Основні результати дисертаційної роботи впроваджено у навчальний процес Українського державного університету науки і технологій при викладанні навчальних дисциплін «Економіка будівництва», «Економічний аналіз», «Економіка підприємств», «Управління змінами на транспорті» (довідка № НЗ / 6 від 06.04.2023 р).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є одноосібно виконаною працею. Усі наукові результати, викладені у дисертації, отримані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у роботі використані лише ті положення та ідеї, які є результатом особистих досліджень здобувача.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана діловою українською мовою з дотриманням стилю викладення результатів проведених досліджень відповідно до встановлених вимог. Стиль викладання наукових положень і висновків забезпечує доступність сприйняття та осмислення матеріалів дослідження.

3. Наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, та повнота опублікування результатів дисертації

Результати дисертаційного дослідження викладено автором у 16 наукових працях, загальним обсягом 7,2 ум.-друк. арк., з них особисто автору належать 5,8 друк. арк., серед яких 8 наукових статей у фахових наукових виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз даних (обсягом 4,2 ум.-друк. арк.); тези доповідей на 8 міжнародних наукових конференціях, а саме:

Праці, в яких опубліковані наукові результати дисертації:

1. Береза І.В. Ефективність функціонування підприємств транспортного будівництва в сучасних умовах / І.В. Береза // Економічні інновації : Зб. наук. пр. / Ін-т проблем ринку та екон.-екол. дослідж. НАН України. – Одеса, 2016. – Вип. 62. – С. 417-423.

2. Береза І.В. Стратегічні орієнтири розвитку підприємств транспортного будівництва в умовах трансформації галузі / І.В. Береза // Економічні інновації : Зб. наук. пр. / Ін-т проблем ринку та екон.-екол. дослідж. НАН України. – Одеса, 2017. – Вип. 63. – С. 23–28.

3. Береза І.В. Методичні засади визначення ефективності інфраструктурних проектів на основі кошторисно-нормативної вартості / І.В. Береза // Економічні інновації : Зб. наук. пр. / Ін-т проблем ринку та екон.-екол. дослідж. НАН України. – Одеса, 2017. – Вип. 65. – С. 8–14.

4. Береза І.В. Удосконалення кадрового потенціалу підприємств транспортного будівництва під впливом факторів стратегічного розвитку / М. І. Міщенко, І.В. Береза // Науковий журнал «Економічний вісник Національного гірничого університету». – Дніпропетровськ: НГУ, 2016. - № 4 (56). – С. 119-125. (особистий внесок автора: обгрунтовано методичний підхід до кількісної оцінки ефективності кадрового потенціалу підприємств транспортного будівництва – 0,25 друк. арк.).

5. Береза І.В. Транспортне будівництво в ефективному функціонуванні залізничного транспорту / І.В. Береза // Науковий журнал «Вісник економіки транспорту та промисловості». – Х: УкрДУЗТ, 2017. - № 58. – С. 119-125.

6. Береза І.В. Модель розрахунку економічної ефективності інфраструктурного проекту / І.В. Береза // Науковий журнал «Проблеми економіки транспорту». – Д: ДНУЗТ, 2017. - № 13. – С. 165-173.

7. Береза І.В. Модель розрахунку величини плати за доступ до об'єктів міської пасажирської інфраструктури з урахуванням участі підприємств транспортного будівництва у процесах її розвитку / М. І. Міщенко, І.В. Береза // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – Одеса: ОНЕУ, 2018. - № 11 (263). – С. 30-44. <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2018/261/>

8. Bereza I. Economic conditions for improving the adaptability of transport construction enterprises to improve their productivity / Bereza I., Bashmakov, M., Chernova, N. // Socio-economic research bulletin. – Odesa: Odesa National Economic University, 2022. - № 4 (83). – С. 50-59.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

9. Береза І.В. Економічні особливості відтворення основних засобів у транспортному будівництві / Береза І.В. // Проблеми економіки транспорту : тези доп. XV Міжнар. наук.-практ. конф. / Дніпропетр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – Д., 2017. – С. 6.

10. Береза І.В. Економічне прогнозування в стратегії розвитку транспорту/ І.В. Береза // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та

практики: Тези доп. VI Міжнародної науково-практичної конференції / Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2017. – С. 155-156.

11. Береза І.В. Перспективи функціонування підприємств транспортного будівництва / Береза І.В. // Регіональна, галузева та суб'єктна економіка України на шляху до євроінтеграції : тези доп. IX Міжнар. наук.-практ. конф. / Харківський національний університет будівництва та архітектури, Частина 2. – Х., 2017. – С. 22-24.

12. Береза І.В. Щодо заходів з підвищення ефективності функціонування підприємств транспортного будівництва / І.В. Береза // Міжнародні наукові та інноваційно-інвестиційні програми: досвід та результати : тези доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. / ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет». – Д., 2017. – С. 18-20.

13. Береза І.В. Підвищення ефективності відтворення об'єктів транспортного будівництва / І.В. Береза // Проблеми та перспективи розвитку залізничного транспорту: тези доп. 77 Міжнар. наук.-практ. конф. / Дніпропетр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – Д., 2017. – С. 246-248.

14. Береза І.В. Специфічні особливості визначення кошторисної вартості транспортного будівництва в зарубіжних країнах / І.В. Береза, М. І. Міщенко, В.І. Копитко // Проблеми та перспективи розвитку залізничного транспорту: Тези доповідей 79 Міжнародної науково-практичної конференції. – Д.: ДНУЗТ, 2019. – С. 355-356.

15. Береза І.В. Підвищення ефективності використання основних засобів залізничного транспорту в конкурентному середовищі / І.В. Береза, А.О.Хлівна // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики»: Тези доповідей VIII міжнародної науково-практичної конференції. – О.: ОНЕУ, 2019. – С. 87-88.

16. Bereza I.V. Management of functioning efficiency of transport construction enterprises in new conditions / I.V. Bereza // Current problems of economy, finance, accounting and law: experience and prospects: theses of the report International scientific-practical conference. / Center for financial-economic research. – Kropyvnytskyi, Ukraine, 2023. – С. 12-13.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і отримані результати досліджень пройшли апробацію на 10 міжнародних науково-практичних конференціях: «Современная экономика» (г. Кемерово, 2016 р.); «Проблеми економіки транспорту» (м. Дніпро, 2017 р.); «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 2017 р.); Регіональна, галузева та суб'єктна економіка України на шляху до євроінтеграції (м. Харків, 2017 р.); Міжнародні наукові та інноваційно-інвестиційні програми: досвід та результати (м. Дніпро, 2017р.); Проблеми та перспективи розвитку залізничного транспорту (м. Дніпро, 2017р.); Проблеми та перспективи розвитку залізничного транспорту (м. Дніпро, 2019р.); Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики (м. Одеса, 2019р.); Current problems of economy, finance, accounting and law: experience and prospects: theses of the report International scientific-practical conference (Кропивницький, Україна, 2023 р.); Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях (м. Одеса, 2023р.).

4. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності

Під час виконання дисертації аспірант Береза І. В. дотримувався принципів академічної доброчесності, що підтверджено сервісом перевірки робіт на виявлення схожості текстів Unicheck. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

ВИСНОВОК: Ознайомившись з дисертаційною роботою Берези Івана Володимировича на тему: «Управління розвитком підприємств будівництва АТ транспортного

«Укрзалізниця» зі спеціальності 051 «Економіка» та науковими публікаціями, у яких висвітлено основні наукові результати, а також враховуючи результати апробації дисертаційної роботи, вважаємо, що:

1. Необхідно відкоригувати назву дисертаційної роботи, а саме: ПАТ «Укрзалізниця» замінити на АТ «Укрзалізниця».

2. Дисертаційна робота «Управління розвитком підприємств транспортного будівництва ПАТ «Укрзалізниця» за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною придатністю здобутих результатів є закінченим фундаментальним дослідженням, яке відповідає ОНП «Економіка».

3. Дисертаційна робота «Управління розвитком підприємств транспортного будівництва ПАТ «Укрзалізниця» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, і рекомендується до разового захисту у спеціалізованій вченій раді.

Голова засідання, завідувач кафедри
«Фінанси, облік та психологія»,
д.е.н., професор

Володимир БОБИЛЬ

Науковий керівник, професор кафедри
«Економіки та менеджменту»,
д.е.н., професор

Максим МІЩЕНКО

Секретар, доцент кафедри
«Фінанси, облік та психологія»
к.е.н., доцент

Олена ПІКУЛІНА